
Letošní Nobelovy ceny již znají laureáty ve třech kategoriích

Letošní Nobelovy ceny již znají laureáty ve třech kategoriích

Od začátku týdne oznámila švédská královská nadace jména již ve třech kategoriích, ve kterých bude 10. prosince ve Stockholmu uděleno nejprestižnější světové ocenění. Letos uplyne sto pět let od chvíle, kdy byla cena, pojmenovaná po švédském průmyslníkovi a vynálezci dynamitu Alfredu Nobelovi, udělena poprvé.

Nobelova cena je všeobecně považována za nejhodnotnější ocenění, které se dnes ve světě uděluje. Je každoročně udělována za zásadní vědecký výzkum, technické objevy či za přínos lidské společnosti v pěti kategoriích - fyzice, chemii, medicíně a fyziologii, literatuře a za přínos míru. Spolu s nimi je udělována také cena za ekonomii, která má ale jiný status a zavedena byla teprve roku 1968.

Již třetího října oznámila Švédská královská akademie jména letošních laureátů Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu. Ocenění bylo uděleno australským vědcům Barry Marshallovi a Robinu Warrenovi za výzkum bakterií *Helicobacter pylori*. Jejich zásadní objev z roku 1982 potvrdil, že právě tyto bakterie mají největší vliv na onemocnění žaludku a vznik žaludečních vředů, nikoli stres a špatný životní styl, jak se mylně usuzovalo.

Nobelovu cenu za fyziku získali letos tři vědci, Američané Roy Glauber a John Hall a Němec Theodor Hänsch. Hall a Hänsch byli oceněni za přínos k rozvoji laserové spektroskopie, Glauber za příspěvek k rozvoji kvantové teorie.

Američané Robert Grubbs a Richard Schrock a Francouz Yves Chauvin se včera stali laureáty Nobelovy ceny za chemii. Byli oceněni za objev v oblasti organické chemie, konkrétně za vývoj metody metatézy, umožňující vytváření nových molekul pro farmaceutické využití a ekologicky šetrnou výrobu chemikálií a plastů. Jméno laureáta či laureátů v další kategorii budou zveřejněna již zítra, kdy bude ohlášeno rozhodnutí o nejdůležitějším počínu v boji za mír.

Poprvé byly Nobelovy ceny udělovány roku 1901, kdy byly založeny z popudu poslední vůle švédského vědce a průmyslníka, vynálezce dynamitu, Alfreda Nobela. Od roku 1902 je většina cen předávána švédským králem na slavnostním večeru, který se koná vždy 10. prosince, v den výročí Nobelovy smrti, ve Stockholmu. Cena se uděluje pouze žijícím lidem, v jednom roce může být rozdělena až mezi tři osoby. Držitel Nobelovy ceny získá spolu s medailí a diplomem i finanční odměnu, dnes v přepočtu asi 35 miliónů korun. Prvním českým laureátem Nobelovy ceny se stal v roce 1959 Jaroslav Heyrovský v oboru chemie, jako druhý pak obdržel cenu za literaturu v roce 1984 Jaroslav Seifert. (sach)